

maad olliwa ärräwäärdnu. Nink se wõimuse pär-
rast olli neil paljo tülli nink sõtta henne waijel,
nink se läbbi omma ka ma koddaniko willand wai-
watus sanu.

Ent kui selge armooppus õnsa Lutteri ajjal 538
ajastaja eest nakkas paistma, — kui Liwlandima
lina Ewangeliumi ussu pole heitsiwa, ka paljo ma-
sillemba nidade teggiwa nink ka tallopoija Ewange-
liumi usku wõttiwa, — sis löppi katoliko ussu
piiskopide wõimus Rijan kohalt ärra — nink liggi
295 ajastaja eest sai Riija liin Pohlama kuningide
wõimuse alla. Neist omma mõnne püüdnü Ewan-
geliumi usku ärrahäetada nink om se läbbi meie
male paljo rahho seggamišt nink hädda tulnu. Üts
Pohlama kuningas, Sigismund nimmi, pärrand
ka Rootsi riki omma eša käest, ke olli Rootsimä
kuningas. — Kuningal Sigismundil olli katoliko
ust, ent Rootsi rahwas olliwa kindma Lutteri ussu
mehhe nink palsiwa kuningaga lalla, Kaarl nimmi,
et temma neid Ewangeliumi ussu man hoias. Eis
wõt Kaarl Rootsi riki nink kroni hennele. Ent sest
tõssi pikkaline kange sõdda Rootsimä nink Pohlama
waijel nink tappeldi 24 ajastaja se sõda taplus
Liwlandi maal nink se pikkalise tapluse nink werre
wallamise läbbi jäi meie ma wäega waeses. Wi-
mate saiwa Rootslase wõimust nink Rootsi kuningaga
Kaarli poig Kustaw Adolw, ke pärran eša surma
kuningas sai, wäärd 1621. ajastajal Riija lina ärra
— nink Riija liin fige Liwlandimaga jääse sis Rootsi
rigi pärralt nink wagga kuningas Kustaw Adolw
wallits ešaliko nink armoliko hõlekandmisega temma
ülle. Ent ta koli 1632. ajastajal Saksamaal lah-
hingun ärra nink temma pärrandaja es olle mitte
temma saarnatse tarkuse nink waggause polest nink
Liwlandi maal olli mitmasuggust waiwa, sest üts
Rootsi kuningas, Kaarl X. nimmi, nakkas Wenne
rigi Keisriga sõddima nink se läbbi tulli meie male

suur hädda. Temma poija poig Kaarl XII., noor
tulline kuningas, ots ennamb omma auwo kui
omma rigi õnne nink allust wastest Wenne maga
sõddida. Wenne maal olli sis üts Keiser, seddas
Summal sure tarkuse nink kindma sõamega olli eh-
hitannu, nink Summal and temmale wõimust Rootsi
kuningaga ülle. Se olli suur Keiser Peter I. —
Temma sai Liwlandi, ma omma wõimuse alla ütte
sõda läbbi, mes 1700 allust nink 1710 lõppeteti.
Rootsi kuningas Kaarl XII. koli 1718 sõdan Tani
kuningaga wasta. Temma sõsar nink sõsaramees,
ke nüüd Rootsi ma aujärge pärrand, tunnistiwa
1721, et nemma es tahha Liwlandi nink Tallina
maad ennamb hennele nõuda, enge neid maid jäda-
was Wenne rigi ommanduses ärraanda. — Nida
saije riid neide maie ülle lõppetetus nink Riija liin
sai üttes Wenne rigi linas nink saisap nüüd jubba
145 ajastaja se sure rigi Keisride wõimuse al.
Se wallitsuse al om meie ma jädawat rahho põlwe
õnnistust kätte sanu. Pea 150 ajastaja ei olle
ennamb Liwlandi maal ei üttele werrišt sõtta olnu,
ei olle üttele külla wai lina wainlasest pallama läü-
detu, ei olle üttele nurme wõerast sõawäest ärra-
sõkkutu, nink sedda kassu olleme se läbbi sanu, et
meie ütte Keisri kaitsemise al saisame, kelle wõimus
ni suur om, et ütse wainlane es julgu meie rah-
holiko makottuse sisse tükki. Riija linal om se rahho
saisus wäega tullulik olnu. Kül sõdda lähküni 1812.
meie Liwlandima pä-linale, kui Keiser Napoleon Po-
naparte julgu Moskwahe minna pole miljoni sõ-
meestega. Ent wainlase jäiwa Mitawi nink Riija
waijel saisma, nink pea teggi suur Summal lumme
nink külma nink meie tuggewa soldatide mõega läbbi
surele wainlaste sõawäele nida otsa, et suremb ossa
sai wenne mulda mattetus nink ennege mõnne tuh-
handafese, haige nink häddalise, ommale male ärra-
pässüwa. Nüüd om jälle üts Napoleon Ponaparte,